

Karmen Joller
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee; karmen.joller@sm.ee

22.07.2025 nr 1-14/RE/16580

Renno Veinthal
Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee; renno.veinthal@hm.ee

Pöördumine arsti- ja proviisoriõppe õppekohtade arvu suurendamiseks

Austatud sotsiaalminister Karmen Joller ning Haridus- ja Teadusministeeriumi asekanstler Renno Veinthal

Tartu Ülikool soovib suurendada õppekohtade arvu arstiteaduse õppekaval ning ravimiteaduse õppekavadel farmatseudi ja proviisori/ravimiarendajate erialal. Oleme need ettepanekud saatnud varem juba Haridus- ja Teadusministeeriumile halduslepingu 2026-2029 koostamiseks. Kuna eelmainitud erialade areng on kriitiliselt oluline riikliku tervishoiusüsteemi toimimiseks, jagame seda infot ka Sotsiaalministeeriumiga vastavalt minister Karmen Jolleriga juunis toimunud kohtumisel kokkulepitule. Peame väga vajalikuks ja oleme lootusrikkad, et neid ettepanekuid on võimalik ministeeriumitel ja Vabariigi Valitsusel uuel halduslepingu perioodil ning riigi eelarvestrateegia koostamisel arvestada.

Tartu Ülikool soovib suurendada **proviisoriõppes** õppekohtade arvu koos täiendava rahastusega praeguselt 36-lt 48-le õppekohale. Ravimiameti 2024. a apteegistatistikast nähtub, et 483 Eestis tegevusluba omavas üldapteegis oli 867 proviisori ja 811 farmatseudi töökohta, millest olid vastavalt täidetud 709 ja 653 ametikohta. Haiglaapteekides oli töökohti 78 proviisorile ja 35 farmatseudile, millest olid täidetud vastavalt 73 ja 32. Terviseametis 2022. aastal registreeritud erialaspetsialistidest olid 52,7% proviisoritest ja 43,4% farmatseutidest üle 50-aastased. Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA 2017. a raportist¹ lähtuvalt oli juba 2015. a valdkonda esindavate ekspertide hinnanguil Eestis puudu 100–150 farmatseuti ja proviisorit. Hiljutine 2024 novembris avaldatud OSKA tervishoiu valdkonna raport² tõi välja, et **kutsealade võrdluses on proportsionaalselt suurima vanusest tuleneva asendusvajadusega justnimelt proviisorid (27%)**. Tsiteerides OSKA raportit: „Proviisorite prognoositav tööjõuvajadus (311) on aga ligi kaks korda suurem eeldatavast koolituspakkumisest (155), puudu jääks umbes 160 lõpetajat, mis võimaldaks asendada vaid 60% pensioniealistest lahkujatest“. Samuti on OSKA raport teinud ettepaneku, et seotult sellega, et ka farmaatsiatööstus ootab tulevikus praegusega võrreldes märkimisväärselt enam tööstusliku suunitlusega ravimiteaduse ettevalmistusega spetsialiste, võiks kaaluda **suurendada selle spetsialiseerumise tarbeks vastavas mahu õppekohtade arvu**.

Kuna proviisorite absoluutarv on jäänud samaks, kuid üldapteekide arv on kasvanud, on tööjõupuudus veelgi suurenenud. Apteegisektorile lisaks on ravimiteaduse spetsialiste tarvis erinevates riigiasutustes,

¹ https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/tervishoiu_uuringu_terviktekst.pdf

² <https://uuringud.oska.kutsekoda.ee/uuringud/tervisehoid-tulevikuvaade-toojouvajadustele>

ravimite hulginüügifirmades, ravimiuuringute ja ravimite tootmisega tegelevates ettevõtetes. OSKA 2024.a oktoobris avaldatud raport farmaatsiatööstuse tööjõuvajadusele³ tõi selgelt esile, et järjest suurenev on farmaatsia ettevõtete arv ning vajadus erialaspetsialistide järele, kellel on vastav koolitus, s.h. keemiainsenerid, tootearendusinsenerid ja kvaliteedikontrolli juhid on ametid, kus just proviisorid ja ravimiarendajad võiksid tulevikus tööle asuda. Biotehnoloogia valdkonna ettevõtete kiire areng, mis kahtlemata tulevikus veel enam Eestis hoogustub, tekitab ka lisavajaduse proviisorite kui ravimite arendamise ja tootmise spetsialistide järele.

Farmaatsiaharidust pakutakse täna kahes kõrgkoolis: Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli (TTHK) lõpetavad pärast kolmeaastast õpet farmatseudid ja Tartu Ülikooli (TÜ) viieaastase integreeritud bakalaureuse ja magistrikava läbinuna proviisorid. OSKA raporti kohaselt on oluliseks tööjõu ettevalmistusega seotud probleemkohaks ebapiisav ravimispetsialistide koolituspakkumine. Haridussüsteem suudab pakkuda arvestuslikult 56% soovitud arvust proviisoritest, mis võib olla ühelt poolt seotud vähese vastuvõetute arvuga, kuid teisalt ka madala eduka lõpetamise määraga. Raportis soovitatud integreeritud 5-aastase proviisoriõppe ümberstruktureerimisega 3+2 õppekaval baseeruvaks õppeks on TÜ farmaatsia instituut tegelenud viimased kaks aastat ning pärast õigusaktide muudatusi 2025. aastal on võimalik uue ravimiteaduse õppekavaga alustada 2026. aasta septembrist ning ravimiteaduse magistriõppega alates 2029. aasta septembrist. Need muudatused jäävad juba uue halduslepingu 2026-2029 perioodile ning uute lisakohtade loomine ja rahastamine on vaja kokku leppida uues halduslepingus.

Proviisoriõppes on esmakursuslaste õppekohtade arv olnud pikki aastaid 36 kohta aastas. Arvestades olemasoleva tööjõupuudusega apteegisektoris ja täiendava tööjõuvajadusega teistes farmaatsiaspektori osades ning lähtuvalt õppekava muutusest 3+2 ravimiteaduse bakalaureuse- ja magistriõppeks, on ülikoolil põhjendatud vajadus täiendavateks õppekohtadeks ja nende täiendavaks sihitud rahastamiseks. Orienteeruv maksumus nende lisanduvate õppekohtade eest on 186 000 eurot aastas (sisaldab 15% kasvu täiendava personalivajaduse katmiseks) ja lisakohtade loomine eeldab täiendavat investeeringut õppetariistu ja õppevahendite uuendamiseks 60 000 eurot aastas kuni magistriõppe avamiseni. Koolitusmahu kasvatamise vajadust on mitmel korral tõstatanud sektori tööandjad, Sotsiaalministeerium ning eelpool viidatud OSKA raportid. Seoses uue ravimiteaduse õppekavade avamisega (muutes integreeritud proviisoriõppekava ravimiteaduse 3+2 kavadeks) avaneb TTHK tudengitele võimalus edasi õppida proviisoriks ning teiste loodusteaduse ja/või inseneria bakalaureusekraadiga lõpetajatel on võimalus edasi õppida ravimiarendajaks. Uues olukorras võiks eeldada, et 1/3 farmatseutide vajadusest tuleks Tartu Ülikoolist ja 2/3 TTHK-st. Kõik magistrikraadiga spetsialistid aga Tartu Ülikoolist. Sihiks peaks seadma, et TTHK I astme lõpetanutest õpiks edasi 1/3 ja TÜ lõpetanutest 2/3 magistriõppes proviisoriks või ravimiarendajaks. Tööandjate vaates peaks TÜ vastuvõtt **ravimiteaduse bakalaureuseõppesse olema 48 ja magistriõppesse 48 tudengit**, et proviisorite arv kindlasti ei väheneks. See tähendab vastuvõtu ja kulu kasvu 25% võrra.

Arstide järelkasv on OSKA raportites korduvalt esiletõstutud vajadus⁴. Kui arstide suhtarv elanike kohta on kasvutrendis kõigis OECD riikides, seda nii suurenenud koolilõpetajate arvu, kui ka pensionieas töötamisejätkamise arvelt, siis Eestis on arstide suhtarvu kasvutempo olnud aeglasem, kui arenenud riikides keskmiselt (OECD, 2023). Kui veel 2011. aastal ületas Eesti 3,3 arstiga 1000 elaniku kohta OECD riikide keskmist 4% võrra, siis aastaks 2021 oli Eesti riikide keskmisest näitajast jäänud juba 8% võrra maha. Eesti arstidest peaaegu kolmveerand (73%) on naised, töötavate arstide keskmine vanus on 50,6 aastat ning 65-aastaseid või vanemaid on ligi neljandik (23%). Järgneva kümne aasta

³ <https://uuringud.oska.kutsekoda.ee/uuringud/farmaatsia>

⁴ <https://uuringud.oska.kutsekoda.ee/uuringud/tervisehoid-tulevikuvaade-toojuvajadustele>

jooksul jõuavad pensioniikka umbes pooled praegu praktiseerivatest arstidest. Eesti on 55-aastaste ja vanemate arstide osatähtsusega koos Itaalia, Bulgaaria, Läti ja Iisraeliga viie kõige kiiremini vananeva arstikonnaga riigi hulgas. Sellega kaasneb juba praegu terav vajadus pakkuda pensionile minevatele arstidele asendust. Lähitulevikus võimendub see probleem veelgi.

Eurostati andmed näitavad, et 2022. aastal oli Eestis 100 000 elaniku kohta umbes 12 arstiteaduskonna lõpetajat, mis on üks väiksemaid näitajaid Euroopas, kus keskmine oli 15,5 lõpetajat. Lätis oli see näiteks 27,5, mis on Euroopa riikide seas koos Bulgaaria ja Malta näitajatega üks suurimaid⁵. Kuigi kümne aasta jooksul on Eestis arstiõppesse vastuvõetud üliõpilaste arv suurenenud, on kasv olnud aeglane – 2012. aastal võeti vastu 158, 2018. aastal 182 ja 2023. aastal 179 üliõpilast. 2024. aasta koolitustellimusega tõsteti arstiõppesse astuvate üliõpilaste arvu 12 võrra ja tõenäoliselt tuleks seda järgnevatel aastatel veelgi suurendada, et praegune kahanev arstide suhtarv pöörduks 10 aasta pärast kergele tõusule.

OSKA hinnangul, juhul kui arstide tööturukäitumises võrreldes eelneva nelja aastaga süsteemseid muutusi ei ilmne, eeldab vanuse tõttu tööturult eemalejäämise ja tööjõuvoolavuse katmine aastani 2033 kokku ligikaudu 1250 uue arsti olemasolu. Kõrvutades kümne aasta perspektiivis vajadust uue tööjõu järele (1250) arsti eriala lõpetajatel põhineva prognoositava koolituspakkumisega (1110), jääks aastaks 2033 endiselt puudu umbes 140 uut arsti ehk umbes 14 inimest ühe aasta kohta. OSKA soovib kaaluda ühe lahendusena vastuvõetute arvu suurendamist eestikeelses arsti põhiõppesse kuni 200 inimeseni aastas. Sama suurusjärgu on soovitusena välja toonud ka WHO Eestit puudutavas ülevaates⁶.

Tartu Ülikool on valmis kasvatama eestikeelse arstiõppe mahtu. Selle saavutamiseks oleme valmis osaliselt asendama ingliskeelse õppe eestikeelse arstiõppega, vähendades ingliskeelse arstiõppe vastuvõttu kuni 30% võrra ning selle arvelt looma täiendavalt juurde kuni 20 eestikeelset arstiõppe kohta. Eestikeelsete lisakohtade loomine vajab täiendavat ressursi vähemalt 0,5–0,7 miljonit eurot aastas (kumuleerivalt iga uue vastuvõetuga), mis kataks ära ingliskeelsest õppes laekuvate õppetasude tulude vähenemise ning aitaks katta lisanduvat õppejõudude palgakulu, halduskulusid ja taristu uuendamise vajadust, õppematerjalide ja töövahendite lisakulu jm. Täpsema prognoosi saame esitada ja rääkida läbi siis, kui riik toetab põhimõttelist strateegilist suunda eestikeelse arstiõppe kasvatamiseks.

Väga loodame, et ministriumite koostöös on võimalik eeltoodud õppekohtade kasvatamise vajadusele leida sobiv lahendus uues halduslepingus ja riigi eelarvestrateegias.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mari Moora

teadusprorektor rektori ülesannetes, professor

(allkirjastatud digitaalselt)

Külli Kingo

dekaan, professor

meditsiiniteaduste valdkond

---

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Healthcare_personnel_statistics_-_physicians

⁶ <https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/estonia-health-system-review-2023>